

Naturvårdsverket

registrator@naturvardsverket.se

NV 08607-11

Yttrande

Föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel samt spridning av vissa biocidprodukter

Hushållningssällskapens förbund har getts möjlighet att lämna synpunkter på förslagen till föreskrift om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel samt spridning av vissa biocidprodukter. Yttrandet har skrivits av Anette Bramstorp.

Sammanfattning

- Vi anser att konsekvenserna av att lyfta fasta skyddsavstånd från rekommendation till rådgivning är underskattade. Om detta görs är det av stor vikt att avståndens storlek grundar sig på ett vetenskapligt underlag som visar på nyttan.
- Vi tror att det är positivt att användningen av växtskyddsmedel i nyare vattenskyddsområden enbart regleras genom vattenskyddsföreskrifterna.

3 kap Spridning av växtskyddsmedel, 4 kap Utspädning, blandning och påfyllning m.m.

Det finns en risk att konsekvenserna av att lyfta allmänna råd och rekommendationer från rådgivning till föreskrift underskattas. Vi tänker särskilt på de fasta skyddsavstånd som förslås bli föreskrift. Vi förstår att det vid tillsyn kan upplevas enklare och tydligare att luta sig mot en föreskrift jämfört med ett allmänt råd. Vi tror dock att samma mål kan nås även om skyddsavståndens storlek inte regleras i detalj i föreskriften. Syftet med skyddsavstånd är idag välkänt och accepterat vilket gör att det finns förståelse för att dessa behövs. I verkligheten ser det också olika ut vilket gör att det bör få finnas möjligheter att anpassa skyddsavståndens storlek något. I den rådgivning kring säker hantering av växtskyddsmedel som bedrivits sedan slutet av 1990-talet har det varit viktigt att se till behov och förutsättningar på platsen. I de fall rekommenderade avstånd inte kunnat hållas fullt ut har kompletterande åtgärder kunnat göras för att uppnå samma skyddsnivå. Vår erfarenhet är att med ett visst mått av flexibilitet fås ofta en lösning som både är bra ur miljösynpunkt och anpassad till gårdens fysiska och ekonomiska förutsättningar. Att reglera storleken på fasta skyddsavstånd i en föreskrift innebär i princip att det blir det straffbart även med små avsteg från föreskrivet avstånd. Möjligheten att se till hur det ser ut på platsen och att eventuellt kompensera med andra åtgärder försvinner. Därför är det mycket viktigt att storleken valts utifrån ett vetenskapligt underlag som visar på nyttan.

Fasta skyddsavstånd i samband med spridning av växtskyddsmedel (3 kap. 1§) är för de flesta en självklarhet idag. I praktiken blir det dock ofta svårt att odla en gröda inom skyddsavståndet redan i det korta perspektivet, på lång sikt är det i de flesta fall inte hållbart, varför många väljer att anlägga en permanent skyddszon. Den miljöersättning som funnits för detta har också varit mycket populär i områden med intensiv växtodling och medfört ett de ekonomiska konsekvenserna mildrats. Utan denna ersättning blir det en stor ekonomisk konsekvens för lantbruket. Vi ser också att den definition av vattendrag som föreslås i föreskriften är bredare än den som använts för miljöersättningarna. Villkoret för miljöersättningarna har varit vattenområden utmärkta på den topografiska kartan eller vattenförande hela året. I föreskriften omfattas även mindre småvatten och våtmarker som ständigt eller under en stor del av året håller ytvatten eller en fuktig markyta såsom kärr, gölar, våtar, översilningsmarker, kalkkällor, mangelgravar och dammar, med undantag för bevattningsdammar.

Med tanke på den ekonomisk konsekvens det innebär för jordbruket är det mycket viktigt att storleken på de skyddsavstånd som regleras i föreskriften är valda utifrån ett vetenskapligt underlag som visar på nyttan.

Vad gäller de fasta skyddsavstånd som föreslås vid utspädning, blandning och påfyllning på biobädd eller yta med uppsamling (4 kap. 3§) kan vi se att föreskriften kan orsaka problem för dem som redan gjort investeringar. Säkra påfyllningsplatser innebär oftast en anläggningskostnad, ibland inte enbart för själva påfyllningsplatsen utan även för andra delar i hanteringskedjan såsom t.ex. sprutförråd och vattenförsörjning. Ett allmänt råd ger ett visst utrymme att se till de specifika förhållanden som råder på platsen vilket i praktiken har inneburit att det idag kan finnas anlagda säkra påfyllningsplatser med något kortare skyddsavstånden än 15 meter. Vid valet av bästa plats att anlägga en säker påfyllningsplats på görs flera överväganden såsom närhet till sprutförråd, tillgång till vatten, hur dagvatten kan tänkas rinna på omgivande mark, avstånd till brunnar för dagvatten och dränering och var andra transporter sker på gården. Ibland blir det därför kompromisser för att få till en bra helhet. En välplanerad hanteringskedja ”förvaring-påfyllning-tvätt-emballage” innebär ofta att det i praktiken går att hålla fast vid de rutiner man vet är bra, vilket också har stor betydelse för att minimera risken för spill och olyckshändelser. Att helt bygga om hela hanteringskedjan är inte alltid ekonomiskt rimligt för mindre lantbruksföretag. Både i rådgivningen och i kontraktskrav har denna flexibilitet accepterats. I exempelvis odlingsvägledningen för sockerbetor, som sedan 1998 ställt krav på säker hantering av växtskyddsmedel, uttrycks det enligt följande:

”Avvikelse på några meter från minimiavståndet kan tolereras om förutsättningarna i övrigt är normala. Vid större avvikelser krävs att speciella åtgärder vidtas, nämligen

- att nedsläpp från takränna övergår med tät anslutning direkt i tätt avloppsrör
- att brunnar som ligger ovan mark grävs ner (runt 60 cm under ytan)
- att plank, mur eller liknande förhindrar direktkontakt med vatten mellan påfyllningsplats och brunn/öppet vatten.

För invändigt byggd påfyllningsplats utan avlopp krävs som regel betydligt mindre skyddsavstånd till brunnar/öppet vatten utanför byggnaden, förutsatt att porten är stängd och att man förhindrat direktkontakt med vatten mellan påfyllningsplats och brunn/öppet vatten.”

Vi anser att de rekommendationer som funnits har möjliggjort bra gårdsanpassade lösningar som uppfyller kraven både ur miljösynpunkt och ur praktisk synpunkt.

6 kap Tillstånd för användning i vattenskyddsområde

I förslaget till föreskrift begränsas tillståndsplikten till att endast omfatta vissa zoner av ett vattenskyddsområde (vattentäktzon, primär (inre) skyddszon och sekundär (yttre) skyddszon) samt endast för vattenskyddsområden som har inrättats före den 1 januari 2016. Att användningen av växtskyddsmedel i nyare vattenskyddsområden enbart regleras genom vattenskyddsföreskrifter anser vi bör vara positivt om detta leder till bättre riskbedömningar utifrån lokala förutsättningar och varje vattentäkts känslighet samt en möjlighet till ersättning för de som berörs. Dagens regelverk har upplevts svårt att överblicka både av oss rådgivare och av lantbrukare, särskilt i de situationer då lantbrukare vill överklaga ett beslut.

Stockholm 2015-04-08

Jesper Broberg
Förbundsdirektör
Hushållningssällskapens Förbund